

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 39/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta sekä eräiden valmisteverotusta koskevien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2010 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta sekä eräiden valmisteverotusta koskevien lakien muuttamisesta (HE 148/2010 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat aloitteet:

- LA 91/2007 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Laki virvoitusjuomaverosta annetun lain liitteenä olevan taulukon muuttamisesta (läh. 9.10.2007)
- LA 74/2009 vp — Sari Palm /kd ym.: Laki virvoitusjuomaverosta annetun lain liitteenä olevan taulukon muuttamisesta (läh. 7.10.2009)
- TPA 63/2009 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Makeisveron käyttöönoton aikais-taminen (läh. 29.9.2009)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Tanja Nurmi ja finanssisihteeri Veli Auvinen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Anna Lemström, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Sirpa Sarlio-Lähteenkorva, sosiaali- ja terveysministeriö
- professori Veli-Pekka Viljanen
- professori Esko Linnakangas, Helsingin yliopisto
- tulliylitarkastaja Markus Teräväinen, Tullihallitus
- veroasiantuntija, VT Mika Jokinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Seppo Heiskanen, Elintarviketeollisuusliitto ry
- tutkija Heli Kalatie, Kilpailuvirasto
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- puheenjohtaja David Nuutinen, Makeis- ja keksiteollisuusyhdistys
- toimitusjohtaja Elina Ussa, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto
- asiamies Ilkka Poutanen, Päivittäistavara-kauppa ry
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- varapuheenjohtaja Peter Ingman, Suomen Jäätelöteollisuus ry

- ekonomisti Martti Luukko, Suomen Kuluttajaliitto ry
- erikoissuunnittelija Heli Reinivuo, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
- pääekonomisti Minna Punakallio, Veronmaksajain keskusliitto.

Kirjallisen lausunnon ovat antaneet

— Keskuskauppakamari

- Suomen Yrittäjät ry
- työ- ja elinkeinoministeriö
- valtiovarainministeriö.
- Ålands landskapsregering/Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

Alkoholijuomateollisuusyhdistys ilmoitti, ettei sillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta. Valmisteveroa ehdotetaan kannettavan makeisista, makeisten kaltaisista valmisteista, suklaasta, kaakaota sisältävistä tuotteista, jäätelöstä, mehujäätystä ja alkoholittomista tai vain vähän alkoholia sisältävistä juomista. Valmisteveroa kannettaisiin kaikista sellaisista tuotteista, jotka kuuluvat tullitariffin nimikkeisiin 1704, 1806, 2105 sekä eräistä nimikkeiden 2106 ja 1901 tuotteista. Ehdotettavan veron suuruus olisi makeisista ja jäätelöstä 75 senttiä kilogrammalta.

Virvoitusjuomien osalta ehdotetaan, että vero korotettaisiin 4,5 sentistä 7,5 senttiin litralta valmistuun juomaa ja veron piiriin otettaisiin nykyisten mehujen, limonadien ja kivennäisvesien lisäksi kaikki muutkin tullitariffin nimikkeisiin 2201 ja 2202 kuuluvat juomat, kuten luonnon kivennäisvedet ja maitoa sisältävät kahvi-juomat. Lisäksi makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverotusta koskevat säännökset koottaisiin samaan lakiin. Nykyinen virvoitusjuomaverosta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi.

Veroa ei kannettaisi muiden elintarvikkeiden raaka-aineena käytetyistä tuotteista eikä erityisruokavaliomvalmisteista. Lain soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin myös pienimuotoinen makeisten, jäätelön tai virvoitusjuomien tuotanto.

Virvoitusjuomien valmisteveron korotukseen liittyen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että tietyistä vain vähän alkoholia sisältävistä juomista kannettavan veron määrä korotettaisiin 7,5 senttiin litralta tai 2,7 senttiin senttilitralta etyylialkoholia.

Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien verotukseen sovellettaisiin valmisteverotusta koskevia säännöksiä, erityisesti valmisteverotuslakia. Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmistaminen ja varastointi verottomana olisi luvanvaraista. Valmistevero tulisi suorittaa, kun tuotteita luovutettaisiin kulutukseen verottomasta varastosta tai niitä vastaanotettaisiin kaupallisessa tarkoituksessa toisista jäsenmaista tai EU:n ulkopuolelta. Verovelvollisia olisivat tuotteiden valmistajat, tukkumyyjät ja maahan-tuojat. Verottomasta varastosta tuotteita voitaisiin toimittaa veroja maksamatta vientiin. Verotus ja valvonta kuuluisivat tullilaitoksen tehtäviin.

Alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettuun lakiin ja eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi uuden makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annettavan lain sekä valmisteverotuslain edellyttämät tarkistukset.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Eduskunta-aloitteet

LA 91/2007 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan virvoitusjuomaveron korottamista niin, että vero litraa kohti nousee 4,5 sentistä 7,0 senttiin.

LA 74/2009 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan virvoitusjuomaveron korottamista niin, että vero litraa kohti nousee 4,5 sentistä 7,5 senttiin.

TPA 63/2009 vp. Toimenpideoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin makeisveron käyttöönottamiseksi vuoden 2010 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä eräin vähäisin teknisluonteisin tarkennuksin 1. ja 2. lakiehdotukseen. Muutosehdotuksia on perusteltu erikseen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta. Lailla otettaisiin käyttöön makeisille ja jäätelölle uusi valmistevero ja nykyiset virvoitusjuomaveron koskevat säännökset siirrettäisiin samaan lakiin makeisten ja jäätelön kanssa. Lisäksi virvoitusjuomien veroa korotettaisiin ja veropohjaa laajennettaisiin hieman nykyisestä. Veroa perittäisiin yhtäläisin perustein Suomessa kulutukseen luovutetuista kotimaisista ja ulkomaisista tuotteista.

Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverotusta ei ole yhdenmukaistettu EU:ssa, joten niiden valmisteverotuksesta voidaan päättää kansallisesti ilman esimerkiksi verotasoa koskevia rajoituksia. Olennaista on, että sääntely on sisämarkkinaperiaatteiden mukaista sekä takaa tavaroiden vapaan liikkuvuuden ja tuotteiden syrjimättömän kohtelun jäsenvaltioiden välillä.

Veron määräksi ehdotetaan makeisista ja jäätelöstä 75 senttiä kilolta tuotteen nettopainosta laskettuna ja virvoitusjuomista 7,5 senttiä litralta valmista juomaa. Veron ulkopuolelle jäisivät eräät laissa tarkemmin mainitut tuotteet, kuten kliiniset ravintovalmisteet tai lastenruoat. Lakia ei sovellettaisi myöskään pienimuotoiseen valmistukseen silloin, kun riippumattoman valmistajan kulutukseen luovuttamien tuotteiden mää-

rä kalenterivuodessa on enintään 10 000 kiloa makeisia tai jäätelöä tai 50 000 litraa valmista, juotavaa virvoitusjuomaa. Verottomia olisivat lisäksi mm. makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmistuksessa tai muiden elintarvikkeiden teollisessa tuotannossa raaka-aineena käytettävät tuotteet.

Esityksen ensisijaisena tavoitteena on lisätä valtion verotuloja. Verotuottojen lisäykseksi arvioidaan noin 100 milj. euroa vuodessa¹. Kun virvoitusjuomaveron tuotto on nykyisin noin 35 milj. euroa vuodessa, kokonaiskertymäksi arvioidaan siis jatkossa 135 milj. euroa vuodessa. Tästä makeisten osuus olisi noin 48 milj. euroa, jäätelön osuus noin 27 milj. euroa ja virvoitusjuomien osuus noin 60 milj. euroa.

Esityksen taustalla on myös yleinen veropoliittinen linjaus siirtää verotuksen painopistettä työn verotuksesta kulutuksen verotukseen. Kohteeksi on valittu pistemäinen valmistevero, joka kohdistetaan tullitariffinimikkeistöä hyväksi käyttäen makeisiksi, jäätelöksi ja alkoholittomiksi tai vain vähän alkoholia sisältäviksi juomiksi luokiteltaviin tuoteryhmiin. Muut tuotteet, vaikka ne sisältäisivätkin sokeria ja saattaisivat olla kuluttajan kannalta samankaltaisia tai vaihtoehtoisia tuotteita, jäisivät veron sovelta-

¹ Esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta muihin välilisiin veroihin. Makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien hinnannousu kasvattaisi sinänsä niistä kertyvän arvonlisäveron määrää. Esityksessä arvioidaan kuitenkin, että se vähentäisi samalla muun kulutuksen arvonlisäverokertymää, jolloin kokonaiskertymässä ei tapahtuisi muutoksia.

misalueen ulkopuolelle. Tällaisia olisivat esimerkiksi erilaiset keksit ja muut leipomotuotteet. Perusteena tälle on tarve ja mahdollisuus rajata veron kohde täsmällisesti ja siten toimijoiden kannalta ennakoitavasti ja yhdenmukaisesti.

Valiokunta pitää esitystä perusteltuna ja kannatettavana. Vero on kohdistettu valittuihin tuotteisiin niin laajasti kuin se on tarkkarajaisuusvaatimuksen perusteella mahdollista. Lisäksi sääntely on voitu pitää täsmällisten rajausten ansiosta riittävän yksinkertaisena veron luonteeseen ja fiskaaliseen tarkoitukseen nähden. Tehyjen rajausten vuoksi myös uusien verovelvollisten määrä — noin 400 — on pysynyt hallittavana.

Arvioinnissa on syytä myös muistaa, ettei esitykselle ole asetettu terveyden edistämiseen liittyviä tavoitteita. Tämä johtuu ennen muuta lain fiskaalisesta perusluonteesta. Lainsäädäntötoimeen on ryhdytty verotulojen kerryttämiseksi, ja kohteeksi on valittu tuotteet, jotka eivät ole välttämättömyyshyödykkeitä.

Fiskaalinen tarkoitus ei sinänsä sulje pois mahdollisia myönteisiä heijastusvaikutuksia esimerkiksi hammasterveyteen tai lasten nauttiman sokerin kulutukseen, mutta tällaista ohjausvaikutusta ei ole asetettu tavoitteeksi. Terveysperusteinen vero edellyttäisi perusteellista anayyksiä mm. tavoitteista ja vaikutuksista, keinoja syrjimättömyyden takaamiseksi sekä ratkaisun löytämistä useisiin kiistanalaisiin kysymyksiin ravinnon ja terveyden välisestä suhteesta. — Tällaisesta ei siis nyt ole kysymys.

Esitys on herättänyt kritiikkiä erityisesti veron piiriin joutuvien toimialojen keskuudessa. Sen on katsottu aiheuttavan ongelmia yritysten väliseen kilpailuun, koska verotus kohtelee eri tavoin tuotteita, jotka ovat kuluttajan kannalta samankaltaisia. Lisäksi ehdotuksen on katsottu voivan syrjiä tai suosia yksittäisiä yrityksiä.

Osa kritiikistä on kohdistunut myös siihen, että verolliseksi tulee lain myötä myös muita kuin haitallisia tuotteita, kuten ksylitolpurukumi tai enintään viiden litran pakkauksissa myytävä vesi. Vastaavasti veron ulkopuolelle jää tuotteita, jotka saattavat olla ravintosisällöl-

tään vähäarvoisempia kuin jotkut verolliset tuotteet, esimerkiksi jäätelö. Veron on arveltu lisäävän myös matkustajatuontia ja harmaata tuontia.

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty yhdeksi vaihtoehdoksi laajapohjaisen sokeriveron käyttöönottoa.

Valiokunta käsittelee näitä näkökohtia niiden periaatteellisuuden vuoksi seuraavassa vielä erikseen.

Veropohja

Valmisteverotus on luonteeltaan erityinen kuluvero, joka kohdistuu vain sen kohteeksi valittuihin tuotteisiin. Se eroaa tässä mielessä arvonnäkökulmasta, joka on yleinen, lähtökohtaisesti kaikkiin tavariin ja palveluihin kohdistuva kuluvero. Valmisteverotuksessa on siis yleisesti hyväksyttyä, että sen kohteeksi valitaan tietyt tuoteryhmät. Veronalaisten tuotteiden määrittelyssä käytetään yleisesti ja vakiintuneesti tulliverotuksen tavaraluokittelua. Tullitariffin yhdistetty nimikkeistö on kansainvälinen ja kattava tavaraluokittelu siihen liittyvine soveltamissääntöineen.

Ehdotuksessa on valittu veron kohteeksi makeiset, jäätelö ja alkoholittomat virvoitusjuomat. *Kaikki* näihin ryhmiin kuuluvat tuotteet ehdotetaan otettaviksi veron piiriin, jotta verotus kohdistuisi niihin yhtäläisin perustein. Veroa kannettaisiin näistä tuotteista riippumatta esimerkiksi siitä, millä makeutusaineella — sokerilla, ksylitolilla tai jollain muulla — ne on makeutettu. Kun tuotteet rajattaisiin täsmällisin tullitariffinimikkein, viranomaisen harkintavalta olisi sidottua, niin kuin verolailta veron suorittamisperusteen määrittelyssä edellytetään. Jos jonkin tuotteen nimikkeestä on epäselvyyttä, Tullihallitus voi antaa sitovan tariffitiedon. Lisäksi Tullihallitus voi antaa sitovan ennakkoratkaisun tuotteen valmisteverosta.

Veroa kannetaan yhtenäisin perustein eli painon tai tilavuuden mukaan, ja veron määrä on sama kaikille määrättyyn tariffinimikkeeseen kuuluville tuotteille. Kiinteä vero merkitsee sinänsä sitä, että halpojen tuotteiden vero nousee suhteellisesti enemmän kuin kalliiden tuotteiden. Prosentuaaliset erot voivat olla suuria, mut-

ta absoluuttisen veron määrä kiloa tai litraa kohden on varsin maltillinen. Veron aiheuttama lisä olisi esimerkiksi 200 gramman makeispussille 15 senttiä, 600 grammaa painavalle jäätelölitralle 45 senttiä ja puolelle litralle virvoitusjuomaa vajaat 4 senttiä.

Valmistevero on myös välillinen vero, jonka on tarkoitus siirtyä hintoihin ja siten viime kädessä kuluttajan maksettavaksi. Arvioinnissa on myös otettava huomioon, että tuotteen hintaan ja kuluttajien ostopäätöksiin vaikuttaa viime kädessä moni muu seikka enemmän kuin verotus. Koska kuluttajien valinnat ovat subjektiivisia, on lisäksi vaikea esittää luotettavia yleistyksiä siitä, mitkä tuotteet ovat samankaltaisia tai toisiaan korvaavia. Huomionarvoista on myös se, että makeisten, limonadien ja kivennäisvesien kulutus on kasvanut merkittävästi tällä vuosikymmenellä².

Valiokunta on pyytänyt vielä erikseen valtiosääntöoikeudellista arviota siitä, tulisiko esityksestä pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

Arviossa on päädytty siihen, ettei esitykseen sisälly sellaisia yhdenvertaisuusongelmia, jotka olisivat valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellisiä. Yleinen yhdenvertaisuussäännös velvoittaa myös lainsäätäjää, mutta perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä on korostettu tältä osin myös lainsäätäjän liikkumavaraa.

Arvioissa on huomautettu erityisesti verolainsäädännön osalta, ettei perustuslakivaliokunnan tähänastisesta käytännöstä ole löydettävissä yhtään esimerkkiä siitä, että lailla täsmällisesti säädetty, verovelvollisia erilaiseen asemaan verotuksen suhteen asettava verokohtelu olisi ristiriidassa perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen kanssa; verotuksen luonteeseen kuuluu sellainen verovelvollisuuden ja veron suuruuden määräytymisen sääntely, joka väistämättä asettaa ihmisiä verovelvollisuuden ja veron määrän suhteen eri asemaan.

² Makeisten kulutus henkeä kohden oli vuonna 2009 lähes 15 kg, kun se oli vuonna 1998 10 kg. Limonadien ja kivennäisvesien kulutus on kasvanut puolestaan noin neljänneksen tällä vuosikymmenellä. Jäätelön kulutuksessa Suomi on Euroopan kärkimaita, vaikka jäätelön kulutus on sinänsä laskenut aiemmasta.

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut yleisesti yhdenvertaisuusperiaatteen merkitystä veronhuojennusten osalta. Nyt käsiteltävänä oleva esitys koskee kuitenkin verovelvollisuuden määrittämistä, eikä siinä ole siis kysymys veronhuojennuksesta.

Lakiehdotukset ovat lausunnon mukaan normaaleja, lainsäätäjän harkintavallan piiriin kuuluvia ehdotuksia.

Valiokunta katsoo edellä esitetyillä perusteilla, etteivät asiantuntijakuulemisessa esitetyt seikat anna aiheutta pyytää asiassa perustuslakivaliokunnan lausuntoa tai muuttaa esitystä sen veropohjaa koskevalta osin.

Sokerivero

Esityksen perusteluista ilmenee, että valmistelun yhteydessä tutkittiin yhtenä vaihtoehtona mahdollisuutta verottaa suoraan elintarvikkeiden sisältämää sokeria. Vero kohdistuisi silloin kaikkiin sokeria sisältäviin elintarvikkeisiin ja määräytyisi niiden sisältämän sokerin painon perusteella. Veropohja olisi silloin mahdollisimman laaja, ja erilaisia sokeria sisältäviä tuotteita valmistavia yrityksiä kohdeltaisiin verotuksessa yhdenvertaisesti. Tällainen toteuttamismahdollisuus voisi myös ohjata kuluttajia suosimaan vähäsokerisia tuotteita yleisemmin ja kannustaa teollisuutta tällaisten tuotteiden kehittämiseen.

Veromalliin liittyy kuitenkin lukuisia ongelmia, joiden käsittely vaatii pidemmän valmisteluajan kuin nyt on ollut käytettävissä. Kun kysymys on elintarvikkeiden ainesosan valmisteverotuksesta, järjestelmän tulee olla kattava ja objektiivinen — myös tuontituotteiden osalta. Mallissa tulisi ratkaista myös erilaisten sokereiden ja makeutusaineiden sekä niitä sisältävien tuotteiden asema ja ylipäätään se, millaisia vaikutuksia sillä halutaan olevan.

Sokerivero vaatisi joka tapauksessa uudenlaisen veronkantojärjestelmän ja laajentaisi verovelvollisten piiriä yli kaksinkertaiseksi esityksessä olevaan nähden. Muutokset lisäisivät väistämättä yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa veroilmoituksineen ja verottomia varastoja koskevina lupamenettelyineen. Lisäksi tuontituotteiden verotus olisi vaikea toteuttaa

teknisesti ja aiheuttaisi todennäköisesti merkittäviä hallinnollisia kustannuksia.

Asian käsittelyn yhteydessä on tullut esiin, että kokonaissokerin määrää koskeva tieto tulee pakolliseksi lähitulevaisuudessa EU:n kuluttajainformaatioasetuksen myötä. Tämä asetusmuutos poistaisi sinänsä jatkossa yhden esteen sokeriverotukseen siirtymiselle. Valiokunta katsoo kuitenkin, että uusi veromalli edellyttää kaikissa olosuhteissa kattavia vaikutusarvioita, huolellista harkintaa ja toimivien vaihtoehtojen punnintaa.

Käytettävissä olevan ajan puitteissa ei siis ole ollut mahdollista valmistella elintarvikkeiden sisältämään sokeriin perustuvaa veroa. Valiokunta kuitenkin pitää tärkeänä, että jatkossa lainsäädännölle asetettaisiin terveyden edistämiseen liittyviä tavoitteita. Tämän johdosta valiokunta esittää hyväksyttäväksi asiaa koskevan lausuman.

Voimaantulo ja seuranta

Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alusta. Aikataulua on pidetty yritysten kannalta varsin tiukkana. Tätä on pyritty helpottamaan siirtymäsäännöksen otetuilla lupajärjestelyillä. Lisäksi lain täytäntöönpanoon liittyviin toimiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa, ja valmisteverotuslaissa tarkoitettuja lupia voi hakea jo tämän vuoden puolella. Valiokunnan saaman tiedon mukaan myös Tullihallitus pyrkii saamaan ohjeistuksensa valmiiksi mahdollisimman pian. Valiokunta katsoo näillä perusteilla, ettei esityksen kaavailtua voimaantuloa ensi vuoden alusta ole syytä myöhentää.

Laki palauttaa veron piiriin makeiset, jotka ovat olleet koko tämän vuosikymmenen verottomia. Tämä saattaa lisätä matkustajatuonnin ohella myös makeisten harmaata tuontia, vaikka tällaista ei todettu merkittävässä määrin aikoinaan makeisveron voimassa ollessa. Esityksestä ilmenee lisäksi, ettei virvoitusjuomaveroon ole liittynyt laajaa veronkiertoa unionin alueella toisin kuin esimerkiksi tupakka- ja alkoholiveroon. Koska laki on uusi, sen vaikutuksista on kuitenkin syytä kerätä seurantatietoa myös näiltä osin.

Tarvittaessa on käytettävä hyväksi myös uuden harmaan talouden selvityskeskukseen mahdollisuuksia tehdä harmaatuontia kuvaavia ilmiöselvityksiä.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta ehdottaa, että eduskunta-aloitteet hylätään.

Yksityiskohtaiset perustelut

Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta (1. lakiehdotus)

1 §:n uusi 6 momentti. Lain 1 §:n 4 ja 5 momenteissa säädetään pienimuotoista valmistusta koskevasta valmisteverovapaudesta samaan tapaan kuin nykyisessä virvoitusjuomaverolaissa. Veroedun määrä voi olla vuosituotannon määrällisten rajojen vuoksi makeisten ja jäätelön valmistuksessa enintään 7 500 euroa vuodessa ja virvoitusjuomien valmistuksessa enintään 29 250 euroa vuodessa.

Esityksessä todetaan, että pienimuotoisen valmistuksen muuta edullisempi verokohtelu on lähtökohtaisesti EU-lainsäädännön mukaista valtiontukea. Veroetua voidaan pitää kuitenkin sen vähäisyyden vuoksi *de minimis* -asetuksen mukaisena tukena. Yhdelle yritykselle myönnettävän tuen kokonaismäärä ei saa silloin ylittää 200 000:tä euroa kolmen verovuoden jakson aikana. Pientuottajan edellytetään myös ilmoittavan saamansa tuen määrän viranomaisille ennen muiden *de minimis* -tukien myöntämistä.

De minimis -sääntely on sillä tavoin ankaraa, että jos tuen enimmäismäärä ylittyy, asetusta ei voida soveltaa edes enimmäismäärään saakka. Valiokunta esittää siksi selkeyden ja oikeusvarmuuden vuoksi, että 1 §:ään lisätään *de minimis* -asetuksen soveltamista koskeva uusi 6 momentti. Sen mukaan 4 momentissa tarkoitettuun tuotantoon sovellettaisiin perustamis- sopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettua komission asetusta (EY) N:o 1998/2006.

Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta (2. lakiehdotus)

9 §:n 1 momentti. Lainkohdassa säädetään oluen tuotantoon liittyvästä ns. pienpanimoalennuksesta, joka oikeuttaa 10—50 prosentin suuruiseen alennukseen alkoholijuomaverosta. Alennuksen voi saada riippumaton yritys, jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 10 000 000 litraa. Alennus on porrastettu tuotetun määrän perusteella.

Lakiehdotukseen sisältyy tarkistuksia alkoholi- ja alkoholijuomaverolakiin, mutta edellä olevaa 9 §:n 1 momenttia ei ole esitetty muutettavaksi. Asian käsittelyn yhteydessä on käynyt kuitenkin ilmi, että säännöksestä on poistettu erehdyksessä aikaisemman lakimuutoksen yhteydessä (laki 3.12.2004/1039, HE 149/2004 vp) virke, joka rajaa kalenterivuoden aikana tuotetun enimmäismäärän 10 000 000 litraan. Tämä määrä ilmenee sinänsä säännöksessä olevasta porrastuksesta. Valiokunta ehdottaa kuitenkin selvyyden vuoksi, että määrä lisätään myös säännöksen 1 momentin johdantokappaleeseen. Muutos siis vain vahvistaisi voimassa olevan asiantilan.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

1 §

Soveltamisala

Edellä 4 momentissa tarkoitettuun tuotantoon sovelletaan perustamissopimuksen 87 ja 88

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 1 §:ään lisätään uusi 6 momentti (Valiokunnan muutosehdotus),

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi johtolause ja 9 §:n 1 momentin johdantokappale muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että lakialoitteet LA 91/2007 vp ja LA 74/2009 vp hylätään,

että toimenpidealoite TPA 63/2009 vp hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annettua komission asetusta (EY) N:o 1998/2006. (Uusi 6 mom.)

2.

Laki

alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) 3 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohta, 5 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 momentin johdantokappaleen ruotsinkielinen sanamuoto, 8 §:n 1 momentin 1 kohta, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 10 §:n ruotsinkielinen sanamuoto sekä lain liite,

sellaisena kuin niistä on 9 §:n 1 momentti laissa 571/1997 ja liite laissa 626/2009, seuraavasti:

3, 5 ja 8 §
(Kuten HE)

9 § (*Uusi*)

Jos verovelvollinen esittää luotettavan selvityksen siitä, että olut on tuotettu oikeudellisesti ja taloudellisesti muista saman toimialan yrityksistä riippumattomassa yrityksessä, jonka kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 10 000 000 litraa, oluesta suoritettavaa alkoholijuomaveroa alennetaan: (3.12.2004/1039)

Voimaantulosäännös ja lain liite
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa sokeria sisältävien elintarvikkeiden valmisteverotuksen kehittämistä siten, että terveysvaikutukset asetetaan nykyistä selkeämmin lain tavoitteeksi ja että erityisesti selvitetään tuotteiden sokeripitoisuuden käyttöönotto veron perusteena. Hallituksen tulee myös seurata nyt hyväksyttävän lain vaikutuksia kuluttajien terveyteen sekä kaupalle ja teollisuudelle. Samoin tulee seurata myös lain mahdollisia vaikutuksia harmaan talouden aiheuttamiin ongelmiin. Hallituksen tulee hyödyntää tehtäviä selvityksiä terveysvaikutteisten verojen käyttöönoton edistämiseksi Euroopan unionissa.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk	Tuija Nurmi /kok
vpj.	Kari Rajamäki /sd (osittain)	Kirsi Ojansuu /vihr (osittain)
jäs.	Matti Ahde /sd	Heikki A. Ollila /kok
	Christina Gestrin /r	Markku Rossi /kesk (osittain)
	Pertti Hemmilä /kok (osittain)	Matti Saarinen /sd
	Bjarne Kallis /kd (osittain)	Petri Salo /kok (osittain)
	Kyösti Karjula /kesk	Sari Sarkomaa /kok (osittain)
	Esko Kiviranta /kesk	Pia Viitanen /sd (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas	vjäs. Eero Heinäluoma /sd (osittain)
	Reijo Laitinen /sd (osittain)	Matti Kauppila /vas
	Mika Lintilä /kesk	Valto Koski /sd (osittain)
	Olli Nepponen /kok	Kimmo Sasi /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Katsomme, että tämän lain tarkoittamaa valmis-teveroa ei tule kantaa pienimuotoisesta kotimaisen marjan hyödyntämisestä mehutiivisteen valmistuksessa. Puhtaiden ja aromikkaiden kotimaisten marjojen hyödyntämisen varmistamiseksi on välttämätöntä, että mahdollistetaan kannattava toiminta ja kannustetaan erityisesti luonnonmarjasadon keräystä. Kannattava jalostustoiminta mahdollistaa myös kerääjille maksettavan kohtuullisen hinnan. Luonnonmarjasadosta jää nykyisin valtaosa keräämättä metsiin. Koh-tuullisena rajana pidämme tällöin sitä, että lai-mennettavissa olevaa mehutiivistettä luovu-tetaan kulutukseen vuodessa enintään 20 000 lit-raa. Näin voidaan osaltaan pitää maaseutua elä-vänä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään va-liokunnan mietinnön mukaisina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muu-toin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1 §:n 4 momentti muutettuna seu-raavasti:

Vastalauseen muutosehdotukset

1 §

Soveltamisala

— — — — —
Lakia ei sovelleta, jos tuotteita valmistaa tai tuottaa oikeudellisesti ja taloudellisesti muista saman toimialan valmistajista riippumaton val-mistaja, jonka kalenterivuoden aikana kulutuk-seen luovuttamien tuotteiden määrä on:

(1 kohta kuten VaVM)

2) enintään 10 000 kiloa jäätelöä; (*poist.*)

3) enintään 50 000 litraa valmista, juotavaa virvoitusjuomaa; *tai*

4) enintään 20 000 litraa nimikkeen 2009 lai-mennettavissa olevaa mehua. (*Uusi*)
— — — — —

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2010

Mikko Kuoppa /vas
Matti Kauppila /vas

VASTALAUSE 2

Perustelut

Suomen panimo- ja virvoitusjuomateollisuuden tilastojen mukaan Suomessa valmistettiin vuonna 2008 alkoholipitoisia juomia (olut, siideri, long drink) 110 litraa ja virvoitusjuomia 85 litraa henkilöä kohden. Valtaosa virvoitusjuomista on erilaisilla makeutusaineilla tehtyjä juomia. Pieni osa virvoitusjuomista on ns. kivennäisvesiä. Nämä vedet voidaan periaatteessa jakaa kahteen eri ryhmään: juomakelpoiset erilaiset ihmisen toimin tehdyt vedet ja suoraan luonnosta otetut vedet.

Ylivertaisesti suurimman ryhmän muodostaa ensiksi mainittu vesiryhmä. Tähän ryhmään kuuluvat kaikki kraanavedet. Myös suurin osa pullolettujen vesien lähteestä tulee täältä. Näillä vesillä on yksi yhteinen piirre. Niitä on erilaisin kemikaalein, tavallisimmin kloorin tai otsonin, avulla käsitelty niin, että näissä vesissä ei ole mitään "elämää". Tämän "elämän" havainnointi on myös tavanomaisin kriteeri silloin, kun verrataan suoraan luonnosta otettuja vesiä näihin "juomakelpoisiin" vesiin ja aina luonnon vesi häviää. On ihmisiä, jotka syystä tai toisesta eivät voi juoda näitä kemikaalein käsiteltyjä vesiä, ja

tämän vuoksi on perusteltua, että makeis- ja virvoitusjuomaveroa ei uloteta luonnosta otettuihin vesiin.

Suomessa ei ole kovin paljon luonnonvaroja. Puhdas, hyvänmakuinen, puhtaasta luonnostamme tuleva lähdevesi tai miksei myös maan uumenista tuleva vesi voisi olla yksi sellainen luonnonvara, jota voisimme myös viedä. Maaamme on syntynyt monta luonnon vettä pullottavaa yritystä. Hyvän luonnon veden maine on herättänyt myös kansainvälistä kiinnostusta. Jos nyt makeis- ja virvoitusjuomavero ulotetaan myös luonnon veteen, heikkenevät luonnon vettä pullottavien yritysten vientimahdollisuudet.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi lain liitteen verotaulukko 2 muutettuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotukset**1.**

VEROTAULUKKO 2			
Tullitariffin nimike	Tuote	Tuote- ryhmä	Veron määrä
2009	Käymättömät ja lisättyä alkoholia sisältämättömät hedelmämehut (myös rypäleen puristemehu "grape must") ja kasvismehut, myös lisättynä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävät: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)	1	7,5 snt/l
2106:sta	Muualle kuulumattomat elintarvikevalmisteet: — alkoholia sisältämättömät tai enintään 1,2 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät tuotteet, jotka soveltuvat käytettäväksi virvoitusjuomien valmistukseen:		
	— — kiinteässä muodossa olevat juoma-aineet	2	75 snt/kg
	— — muut	3	7,5 snt/l
(Poist.)	(Poist.)	(Poist.)	(Poist.)
2202	<i>Muut alkoholittomat juomat, ei kuitenkaan lisättyä sokeria tai muuta makeutusainetta sisältävä tai maustettu vesi eikä nimikkeeseen 2009 hedelmä- tai kasvismehut: (alkoholipitoisuus enintään 0,5 tilavuusprosenttia)</i>	5	7,5 snt/l
2204:stä	Tuoreista rypäleistä valmistettu viini, myös väkevöity viini; rypäleen puristemehu (grape must), muu kuin nimikkeeseen 2009 kuuluva: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	6	7,5 snt/l
2205:stä	Vermutti ja muu tuoreista viinirypäleistä valmistettu viini, joka on maustettu kasveilla tai aromaattisilla aineilla: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	7	7,5 snt/l

2206:sta	Muut käymisen avulla valmistetut juomat (esim. siideri, päärynäviini ja sima); käymisen avulla valmistettujen juomien sekoitukset sekä käymisen avulla valmistettujen juomien ja alkoholittomien juomien sekoitukset, muualle kuulumattomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia, ei kuitenkaan oluen ja alkoholittomien juomien sekoitukset	8	7,5 snt/l
2208:sta	Denaturoimaton etyylialkoholi (etanoli), alkoholipitoisuus pienempi kuin 80 tilavuusprosenttia; väkevät alkoholijuomat, liköörit ja muut alkoholipitoiset juomat: (alkoholipitoisuus yli 0,5 tilavuusprosenttia)		
	— juomat, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia:		
	— — hiilihapotetut	9	7,5 snt/l
	— — muut	10	7,5 snt/l
3302:sta	Hyvänhajuisten aineiden seokset sekä yhteen tai useampaan tällaiseen aineeseen perustuvat seokset (myös alkoholiliuokset), jollaisia käytetään raaka-aineina teollisuudessa; muut hyvänhajuisiin aineisiin perustuvat valmisteet, jollaisia käytetään juomien valmistukseen:		
	— jollaisia käytetään elintarvike- tai juomateollisuudessa:		
	— — jollaisia käytetään juomateollisuudessa, alkoholipitoisuus enintään 1,2 tilavuusprosenttia	11	7,5 snt/l
3824:stä	Kemialliset tuotteet ja kemian- tai siihen liittyvän teollisuuden valmisteet (myös, jos ne ovat luonnon- tuotteiden seoksia), muualle kuulumattomat:		
	— juomien valmistukseen soveltuvat kivennäissuolaliuokset	12	7,5 snt/l

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2010

Matti Ahde /sd
Mikko Kuoppa /vas
Eero Heinäluoma /sd

Bjarne Kallis /kd
Matti Saarinen /sd
Kari Rajamäki /sd